

Kultur- og likestillingsdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboes gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

FOs innspill til høring om inkorporering av CRPD i norsk lov

FO er fagforeningen for sosialarbeidere. FO organiserer nærmere 36 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

FO takker for muligheten til å dele våre innspill til utredningen om inkorporering av CRPD i norsk lov. Vi har lenge vært en pådriver for å bedre levekår og likestilling for personer med nedsatt funksjonsevne. Dette arbeidet har i stor grad handlet om å nå målet om inkorporering av CRPD i menneskerettsloven¹. Vi er derfor glade for at flertallet i utvalget konkluderte med at CRPD bør inkorporeres i norsk lov, og at menneskerettsloven er rett plassering.

Inkorporering av CRPD er nødvendig

Personer med nedsatt funksjonsevne opplever daglige brudd på menneskerettighetene, gjennom hindret samfunnsdeltakelse og dårlig rettsvern. Dette er dokumentert en rekke ganger².

¹[Innspill til representantforslag fra SV om å inkorporere FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne \(CRPD\) i menneskerettsloven](#)

[FOs innspill til representantforslag om å inkorporere FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne \(CRPD\) i norsk lovgivning](#)

[FOs innspill til Arbeids- og sosialkomiteen vedrørende høring om stortingsmeldinga Menneskerettar for personar med utviklingshemming – det handlar om å bli hørt og sett](#)

[FOs innspill til høring om NOU 2023:13 På høy tid](#)

² [NOU 2016: 17 \(regjeringen.no\)](#)

[Det gjelder livet. Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2016 med kommunale helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming Rapport fra Helsetilsynet 4/2017](#)

[Meld. St. 8 \(2022–2023\) \(regjeringen.no\)](#)

[NOU 2023: 13 \(regjeringen.no\)](#)

Rettighets- og lovbruddene som personer med nedsatt funksjonsevne utsettes for, er omfattende. De dreier seg om ekskludering fra skole og arbeidsmarked³, om lav fagkompetanse i helse- og omsorgstjenestene⁴ – som blant annet leder til uhjemla tvangsbruk⁵, om innskrenka muligheter for en meningsfylt fritid⁶ og om mangel på universell utforming, for å nevne noe.

CRPD må inkorporeres i menneskerettsloven. Dette er et viktig skritt på veien mot å sikre at menneskerettighetene praktiseres likt for alle mennesker – uavhengig av for eksempel kjønn, bakgrunn eller funksjonsevne. Ratifiseringen av CRPD i 2013 har med stor tydelighet vist at ratifikasjon ikke er nok. Menneskerettslovens forrang over andre lover og plassering av CRPD der, skjerper krav til å sikre rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne.

CRPD ble ratifisert i 2013

Motstandere av inkorporering av CRPD i norsk lov, begrunner dette med at CRPD ble ratifisert i 2013, og derfor er å regne som norsk lov⁷. Mindretallet i utvalget mener dessuten at man allerede *før* en potensiell inkorporering av CRPD i norsk lov, har gått for langt i å innlemme konvensjoner med forrang.

At en har gått for langt i inkorporering av konvensjoner med forrang generelt, må ikke brukes som argument mot inkorporering av CRPD i norsk lov. Det er ikke aktuelt å fjerne inkorporerte konvensjoner fra norsk menneskerettslov. Argumentasjonen kan derfor tolkes som at CRPD er mindre viktig enn andre inkorporerte konvensjoner med forrang. Det er neppe verken utvalgets- eller politikernes intensjon.

At CRPD ble ratifisert tilbake i 2013, er udiskutabelt. Det som imidlertid kan diskuteres, er hvorvidt ratifikasjonen har fungert etter hensikten. Menneskerettighetsbruddene som begås overfor personer med nedsatt funksjonsevne har ikke opphørt etter 2013. Eksempelvis var sysselsettingsgraden blant personer med nedsatt funksjonsevne noe lavere i 2020 enn i 2013⁸, og antallet uføretrygdede i aldersgruppa 18 – 54 år har økt hvert år siden 2015⁹. Dette på tross av at CRPD artikkel 27. om arbeid og sysselsetting slår fast at personer med nedsatt funksjonsevne har rett på et inkluderende og tilgjengelig arbeidsmarked¹⁰.

³ [Diskriminering av funksjonshemmede i arbeidslivet – funn fra et felteksperiment og oppfølgingsintervjuer | Søkelys på arbeidslivet \(idunn.no\)](https://www.idunn.no/)

⁴ [Lav kompetanse og utstrakt bruk av deltid truer faglig forsvarlige tjenester til personer med utviklingshemming | Fontene.no Rapport komp i tjenester til utviklingshemmede.pdf \(fo.no\)](https://www.fontene.no/Rapport-komp-i-tjenester-til-utviklingshemmede.pdf)

⁵ [Oppsummeringsdokument_Utviklingshemning_net.pdf \(sivilombudet.no\)](https://www.sivilombudet.no/Oppsummeringsdokument_Utviklingshemning_net.pdf)

⁶ [Barrierefri fritid 2022 - Inkluderingsveileder](#)

⁷ [Ingunn Foss på Stortingets talerstol 9. mars 2021](#)

[Justiskomiteen, Stortinget – Vedrørende dokument 8:3 S \(2020-2021\)](#)

⁸ [NOU 2023: 13 På høy tid s. 167](#)

⁹ [NOU 2023: 13 På høy tid s. 154](#)

¹⁰ [Konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne](#)

Om helse- og velferdslovgivninga

Som utvalgets mindretall vurderer, er CRPD allerede å regne som norsk lov etter ratifiseringen i 2013, og derfor vil det, i de fleste tilfeller, ikke være nødvendig med lovendringer for å oppfylle kravene som stilles i CRPD. FO mener derfor at det er rimelig å forvente at avklaring av eventuelle behov for justeringer av lovverk berørt av at CRPD blir inkorporert i menneskerettsloven, kan gjøres parallelt med inkorporering av CRPD.

Om bruk av tvang

Utvalget skriver at de vurderer CRPD til ikke å være til hinder for bruk av tvang i helse- og omsorgstjenestene, men at adgangen til bruk av tvang i hht. CRPD vil være snever. Likestillings- og diskrimineringsombudet, er uenig i dette¹¹, og mener at diagnosespesifikke hjemler for bruk av tvang i helse- og omsorgstjenestene, for eksempel HOL kap. 9.-regeleverket, ikke er i tråd med CRPD artikkel 12., 14. og 25. FO mener at dette må avklares, men at det kan gjøres parallelt med en inkorporering. Tvangsbegrensningsloven er enda ikke ferdigstilt, og det forventes derfor at denne loven er i tråd med CRPD dersom CRPD blir inkorporert i norsk lov.

Med vennlig hilsen

Marianne Solberg
Forbundsleder

Maria Strømman Berteig
Rådgiver

¹¹ [Inkorporering av CRPD Likestillings- og diskrimineringsombudets anbefalinger om norsk rett og praksis](#)